

A „GÉPI ADATTÁROLÁS ÉS ADATFELDOLGOZÁS A FÖLDTANI KUTATÁSBAN” ANKÉTON ELHANGZOTT ELŐADÁSOK

GÉPI ADATTÁROLÁS ÉS ADATFELDOLGOZÁS A FÖLDTANI KUTATÁSBAN

VARJU GYULA*

A Magyarhoni Földtani Társulat Gazdaságföldtani Szakosztálya 1967. május 29.-én egynapos ankétot rendezett a földtani kutatás gépi adattárolási és feldolgozási problematikájának megtárgyalására.

Az ankét célja volt: a hazai földtani kutatásban a gépi adattárolás és feldolgozás terén a különböző szerveknél és személyek által eddig elvégzett munkák megismerése, a jelenlegi igény és a rendelkezésre álló személyi, valamint dologi kapacitások felmérése, továbbá a közeli és távolabbi jövő feladatainak meghatározása.

Az ankéton ebben a kötetben rövidített formában közétett előadások hangzottak el. Az előadásokat élénk vita követte. A jelenlevő hetvennyolc szakember közül huszonheten szólaltak fel s fejtették ki véleményüket.

Az ankét résztvevői egyhangúlag kifejezésre juttatták, hogy a gépi adattárolás és adatfeldolgozás kérdésének rendezése a földtani kutatásban a rohamosan növekvő adathalmaz miatt sürgős feladat. Enélkül korszerű munka már csak nehezen végezhető. Az ankét résztvevői örömmel értesültek a hazánkban már több szervnél folyó módszertani és kiértékelő munkákról, de egybehangzóan nyilatkozott meg az a vélemény, hogy tovább már nem nélkülözhető az országos szintű koordináció. A munka jelenlegi szakaszában ki kell emelni a tervszerű és országosan összehangolt előkészítő munka jelentőségét s azt az igényt, hogy az önálló földtani gépi adattároláshoz és adatfeldolgozáshoz szükséges személyi és dologi feltételeket az elkövetkezendő években tervszerűen kell biztosítani.

Magyarországon jelenleg több helyen, sőt a földtannal rokonszakmában is szabad kapacitások állnak rendelkezésre, melyek a földtani témájú gépi adatfeldolgozó munka késedelem nélküli megkezdésére nyújtanak lehetőséget.

Az elkövetkezendő öt évben konkrét adatfeldolgozási igény felmerülésére még nem sok témában lehet számítani. Az ankét résztvevőinek véleménye szerint a földtan területén sürgősség-szempontjából az alábbi három téma emelkedik ki: 1. Az új rendszerű (a határköltések alapján megállapított) műrevaló készletek kiszámítása és esetlegesen felmerülő többszöri átszámítások. 2. A nagytömegű és betáplálásra már alkalmas karotázsvizsgálati adatok feldolgozása. 3. Esetleg — a megkívánt adatmennyiséget 2–3 éven belül biztosítani lehet — megkezdődhet a geokémiai adatok gépi feldolgozása.

Az általános földtani témákkal kapcsolatos gépi feldolgozási konkrét igény kialakulásának döntő akadálya, hogy jelenleg elriasztóan hat az előkészítő munka volumene és költsége, illetve betáplálásra alkalmas anyag biztosításának nehézsége. (Ez is hangsúlyozza a rendszeres és folyamatos előkészítő munka mielőbbi megkezdésének szükségességét.)

* Előadta az MFT Gazdaságföldtani Szakosztályának 1967. V. 29-i előadóiülésén.

Az ankét résztvevői az összefoglalás után a következő határozatot hozták:

1. A földtani kutatás gépi adatfeldolgozásra alkalmas adatainak tárolását központi helyen kellene megvalósítani. Erre megfelelőnek látszik a Magyar Állami Földtani Intézet országos adattára, de szóbajöhet a Központi Földtani Hivatal is.

2. A munka jelen szakaszában a földtani kutatás adatainak gépi tárolásra alkalmas módon történő gyűjtése hangsúlyozandó. Sürgős feladat a földtani nevezéktan országos egyesítése és az alapadatok szabványosítása.

3. Mielőbb össze kellene gyűjteni a földtani feladatok gépi kidolgozására már ismert módszereket és a megszerezhető programokat. El kellene végezni ezek értékelését különös tekintettel a hazai igényekre.

4. Az ankét résztvevői hangsúlyozták a földtani kutatásban a gépi adattárolás és adatfeldolgozás jelentőségét, valamint a munka országos szintű központi irányításának szükségességét. Ezt a feladatot a Központi Földtani Hivatalnak kellene ellátni.

5. A földtani kutatás adattárolási és feldolgozási rendszerének kialakítását, valamint e munkát kívánatos lenne KGST szinten konzultálni és koordinálni. Ez a párhuzamos munkák kiküszöbölésével és a tapasztalatok átadásával komoly anyagi előnyöket jelentene.

6. Számítani lehet arra, hogy a földtani kutatások adatainak gépi feldolgozására és az ilyen módon történő műszaki—gazdasági értékelésre külföldi igény is támad. Felvetődött már az a gondolat is, hogy a KGST országok közös geofizikai számító központot állítsanak fel, elsősorban szeizmikus feladatok megoldására; s szóba került olyan javaslat, hogy ez Budapesten legyen. Kívánatos lenne, hogy a Központi Földtani Hivatal vizsgálja meg ezt a kérdést s pozitív értékelés esetén szorgalmazza a megvalósítást.

7. A gépi adatfeldolgozás nagy áttekintésű, speciális ismeretekkel rendelkező szakszemélyzetet kíván. Ennek kiképzése és a szükséges tapasztalatok megszerzése hosszabb időt igényel. Helyes lenne ezért, ha a Társulat keretében a matematikai és statisztikai módszerek, valamint a gépi adatfeldolgozás témáinak tudományos művelése és a gyakorlati ismeretek megszerzése céljából az érdeklődő geológusok és geológus-technikusok bevonásával munka-csoport alakulna. Az ebben közreműködők jól átgondolt terv szerint készülének fel a magyar földtani kutatásban megvalósítandó gépi adattároló és adatfeldolgozó munkára. A külföldi tapasztalatok átvételének e témában hangsúlyozott jelentősége van, ezért kívánatos, hogy földtani vezető szerveink rendszeresen tervezzenek be ilyen célú külföldi tanulmányutakat.

A gépi adatgyűjtés és feldolgozás csak akkor lehet eredményes, ha az adatokat szolgáltató geológusok tájékozottak az elvi és módszertani kérdésekről s tudják, hogy adataikat mire lehet felhasználni. Így általánosan nyilvánvaló lesz, hogy milyen jelentősége van az egységes módon történő adatszolgáltatásnak. Az ankét résztvevői úgy vélik, hogy igen hasznos lenne, ha a Központi Földtani Hivatal a magyar geológusok széles rétegének bevonásával tanfolyamot rendezne. E tanfolyam tematikájának összeállításánál fontos szempontként kellene figyelembe venni, hogy a résztvevők a központi gépi adattárolási és feldolgozási ismeretek mellett olyan módszertani ismereteket is szert tegyenek, melyek egyszerű, gyors a kutatók vagy kutatócsoportok által megvalósítható és kezelt adattárolást és kikeresést lehetővé tenné.

A határozatot a Magyarhoni Földtani Társulat ajánlásként elküldte a Központi Földtani Hivatalhoz, hogy ezzel e nagy jelentőségű s jelentőségében a következő évek során méginkább növekvő kérdés megoldását elősegítse.